

Posudek oponenta diplomové práce

Název diplomové práce: **Činnostně orientované metody ve výuce němčiny se zaměřením na projektové vyučování**

Autorka práce: **Daniela Bobková**, studentka Pedagogické fakulty UK Praha (studijní obor: učitelství VVP pro střední školy),

Odevzdání práce: **květen 2008**

V souvislosti s kurikulární reformou, která v současné době probíhá, dochází k významným změnám postihujících všechny složky výchovně vzdělávacího procesu. Autorka diplomové práce se zaměřuje na **metody a organizační formy výuky založené na činnostním principu** a jako příklad činnostně orientované výuky uvádí projektovou metodu a její využití ve výuce.

V kapitole 1 po krátkém historickém úvodu se autorka věnuje základní terminologii (metodický postup, metoda, koncepce výuky...), což je možné považovat za důležité i vzhledem k tomu, že v některých pramenech dochází k záměnám termínů, nebo k jejich nepřesné interpretaci. Věnuje se **základním funkcím a volbě výukových metod** na základě srovnání prací Maňáka a Mojžíška. Kromě výchozích kritérií uvádí další kritéria, která se zaměřují na individuální potřeby a zájmy žáka, jejich tvořivost, aktivitu...

Tradici a **uplatnění činnostních metod** ve výuce demonstruje Daniela Bobková v kapitole 2 na základě myšlenek významných pedagogů 17.-20. století: Komenský, Rousseau, Tolstoj, Dewey... (citace jsou převzaty z publikace Maňáka). Jistě by bylo pro tento historický exkurs a autentičnost práce cenné, kdyby autorka citace převzala přímo z děl uvedených autorů (např. Komenského). Autorka dochází k názoru, že není smysluplné odvrátit se od tradičních metod výuky, které mohou za určitých podmínek být dostatečně účinné pro dosažení některých dílčích cílů (např. lingvistických kompetencí), ale navrhuje je vhodně kombinovat, či doplňovat s metodami činnostními, které žáky více aktivizují a motivují a rozvíjejí nejen dovednostní složky, ale i charakterové a volní vlastnosti žáků. Zaujal mne citát H.Gudjonse „...vytvářet hlavou, srdcem, rukama a všemi smysly...“ (DP str. 22) a určitá paralela ve vztahu ke Komenskému citátu „vnímat všemi smysly“. Neměli bychom zapomínat na to, že s prvky činnostně zaměřené výuky „pracuje“ Komenský ve svých jak pedagogických/didaktických dílech, tak v učebnicích.

Diplomantka předkládá **klasifikaci činnostních metod** na základě studia prací Maňáka, Buggermanna a Nečasové a dále se zabývá rolí učitele a žáka v činnostně pojímané výuce. Postupná ztráta dominantního postavení učitele v průběhu činnostně orientovaného vyučovacího procesu a přebírání iniciativy žáky není vždy lehkou záležitostí a ve více tradičním prostředí české školy se prosazuje poměrně obtížně (např. ve srovnání s postojem vedení škol a učitelů v SRN).

V kapitole 3 se autorka věnuje jedné z činnostně orientované metodě – **výukovému projektu a jeho realizaci**. Projektové vyučování má poměrně dlouhou tradici - o vybudování teoretické báze projektové výuky se zasadil Dewey na počátku 20. století a s prvky činnostně orientované výuky „pracují“ reformní pedagogické směry již na konci 19.století. V této souvislosti bych chtěla od diplomantky vysvětlení údaje (DP str.27), který se týká časového vymezení období reformní pedagogiky v Německu (70. léta 20.století!).

Autorka si dále stanovuje za cíl, „adaptovat projekty na podmínky současného českého školství tak, abychom je dokázali účelně a efektivně využít...“. V této

souvislosti by bylo třeba v DP specifikovat, o které projekty se jedná, které projekty by bylo možné adaptovat a odkud byly převzaty (existuje inventář projektů?).

Jakkoli se liší názory na počet fází, které vedou k realizaci projektu, autorka se kloní k názoru, že pro realizaci projektu jsou určující 3 fáze: plánování, provádění, vyhodnocení. Tyto fáze jsou předmětem dalších úvah, které se týkají funkčnosti jednotlivých fází (představení nové vyučovací metody ve třídě). Součástí této kapitoly je **hodnocení projektového vyučování**, resp. poukázání na jeho přednosti i nedostatky (subkapitola 3.1.7). V subkapitole 3.1.9 jsou uvedeny příklady „jazykových“ projektů, které mohou sloužit jako inspirace pro učitele-zájemce, kteří mají chuť k inovacím. Pro pedagogickou praxi je tato část DP přínosná.

Samostatnou kapitolu tvořila část ověřovací-nazvaná „**Výzkum k ověření teorie o činnostně orientovaném vyučování v praxi**“. Cílem ověřování bylo zjistit, zda je možné, aby činnostně orientovaná výuka byla realizována na běžné základní škole, zda její realizace povede ke posílení efektivity vyučovacího procesu, k získávání praktických dovedností využitelných v běžném životě a v neposlední řadě i ke zkvalitnění sociálních vazeb. Ověřování probíhalo za Základní škole Norbertov v Praze 6 v 9.ročníku. Projektu na téma „Freundschaft“ bylo věnováno celkem 12 vyučovacích hodin. Pro ověření hypotéz zvolila autorka DP metodu pozorování, reflexe vlastní pedagogické činnosti, nestrukturovaného rozhovoru a dotazníku. Vzhledem k tomu, že jsem měla možnost sledovat výuku na ZŠ Norbertov (hospitovala jsem v 9. ročníku několik vyučovacích hodin) a znám didaktickou erudici paní Mgr. Rychtářové, domnívám se, že výsledky prvního dotazníku mapují objektivně situaci. Sugestivní se mi zdá otázka: „Bavily tě hodiny se studentkou více než s paní učitelkou?“.

Se závěry výzkumné části lze souhlasit. Je pravda, že kromě jiného brání širšímu uplatnění činnostně orientované výuky výchovná nevyzrálost a nekázeň žáků u některých aktivit, což může tradičně vedené vyučování částečně eliminovat. Na druhé straně je možné, aby se žáci identifikovali s jinými způsoby práce, dokázali řešit některé úkoly autonomně a získávali díky využití činnostně orientované výuky i jiné, než čistě lingvistické kompetence (kompetence komunikativní, sociální, mediální...).

Závěr: Diplomantka vycházela ze solidního teoretického zázemí. Předložená diplomová práce je zpracovaná celkem pečlivě (až na některé drobné nedostatky formálního charakteru). Uspořádání je logické, rozsah práce je poměrně rozsáhlý (131 stran včetně seznamu použité literatury). Práce je doplněna 8 přílohami.

Diplomovou práci Daniely Bobkové lze hodnotit **celkově kladně**. Navrhuji hodnocení diplomové práce „**výborně-velmi dobře**“.

Dr. Dagmar Švermová

V Praze dne 7.5.2008